

Rosenlunds herrgård - ett kulturminne i Jönköping

Herrgården har sedan slutet av 1700-talet legat som ett vitt landmärke utanför den centrala staden. Redan då drog den till sig blickarna från resenärerna på huvudvägen mot Stockholm. Förutom den stiliga vita nyklassicistiska byggnaden med sitt glimrande skiffertak drog de stora trädgårdarna till sig blickarna med planteringar, alléer och mängder av fruktträd. Delar av dessa trädgårdar utgör idag Rosenlunds rosarium. I herrgårdens många rum och salar finns ännu mycket som berättar om den gustavianska tidens ideal. Det är väggmåleri, fina snickerier och utsökta kakelugnar.

Herrgårdens markområden och sambrukade odlingsområden sträckte sig i början av 1800-talet över nuvarande Rosenlund och delar av Österängen. Rosenlunds herrgård inköptes 1906 av Jönköpings stad och stadsplanerades 1913. Herrgårdsbyggnaden med omgivande park inköptes 1936 av staden.

Under 16- och 1700-talet kallades den norra delen av Rosenlundsområdet för Höga gårde och bestod av ängs- och betesmarker. Området tillhörde kronan och var avsatt som underhållsjord för slottet och vapenfaktoriet. I dess västra del hade anlagts ett litet torp som kallades Rosenlund och detta köptes 1786 av Gustaf Mauritz Posse. Han var friherre, hovrättsråd och senare vice presidenten i Göta hovrätt och i hans släkt gick Rosenlund till 1894. Egendomen utökades efter hand och stora nyodlingar gjordes.

Herrgårdsbyggnaden uppfördes 1786-88 av G M Posse men dess arkitekt är inte känd. Gårdens övriga byggnader uppfördes vid samma tid och förnyades senare. Huvudbyggnaden planerades med en huvudvåning med bostadsrum och en underliggande källarvåning med kök, förrådsrum och bostadsrum. Vinden var ej inredd.

I huvudvåningens mitt ligger en förstuga med nedgång till källarvåningen. Till vänster mot gårdssidan låg tidigare den stora salen som användes som matsal. Till höger ligger ett stort rum som användes som kontors- och bostadsrum. Rakt fram mot parksidan fanns från början tre förmak som främst användes som sällskapsrum. På de båda gavelsidorna fanns flera sovrum.

Rosenlunds herrgård ägs idag av Jönköpings kommun. Beslut om försäljning av herrgårdsbyggnaden har tagits av kommunen men ärendet är under fortsatt utredning. Kommunen har 2009 gett Tekniska kontoret i uppdrag att genomföra en yttre restaurering av huvudbyggnaden och en restaurering av annexbyggnaden mot gatan. Jönköpings läns museum är antikvariskt sakkunnig vid dessa arbeten.

Ägarlängd: 1786–1827 Gustaf Mauritz Posse, vice president i Göta Hovrätt
1827–1843 Mauritz Posse, vice president i Göta Hovrätt (son till Gustaf Mauritz Posse)
1843–1878 kaptan Carl Johan Ridderstedt, senare hustrun, (måg till Mauritz Posse)
1878–1894 hovrättsrådet A F V Ekerman, senare hustrun (arv, hustrun var brorsdotter till Ridderstedt)
1894–1936 häradshövding Gustaf Lindman (förvärv genom köp)
1936– Jönköpings stad och senare kommun

Hyresgäster i herrgårdsbyggnaden: 1942 till 1967 uthyrd som privatbostad.

Slutet av 1960-talet. En kort tid ungdomsgård. Förslag framfördes vid flera tillfällen senast 1969 att inreda byggnaden som representationslokaler för Jönköpings stad och kommun.

Från 1971 till 2005 uthyrd som skollokaler till Rosenlunds – Ädelfors folkhögskola.

Text: Jönköpings läns museum, Bo E Karlson 2009.